

ATTENTION

FINLANDS DX-CLUB r.f.

NR 1
1974

ATTENTION

*DX-tidning utgiven av Suomen DX-Liitto ry
— Finlands DX-Förbund för svenskspråkiga
medlemmar inom dess medlemsklubbar.*

MEDLEMSKLUBBRAR

*Finlands DX-Club rf, The Friendly DX-Club
ry, Suomen DX-Kuuntelijat ry*

FINLANDS DX-CLUB rf

*PB 214, SF-00101 Helsingfors, Finland
Grundad 1954*

*Styrelse: Ordförande Leif Blomqvist, Stång-
fallsvägen 13, 00950 Helsingfors, Viceordfö-
rande Daniel Söderman, Vargvägen 25, 00800
Helsingfors, sekreterare Hans Lunkka, Näl-
damsvägen 8 II A 2, 00920 Helsingfors,
kassör Håkan Sundman, Krokholmsvägen 1
B 72, 00980 Helsingfors, ledamot Christer
Wilkman, Påkas, 01300 Dickursby*

THE FRIENDLY DX CLUB ry

PB 214, SF-00101 Helsingfors, Finland

SUOMEN DX-KUUNTELIJAT ry

PB 454, SF-00101 Helsingfors, Finland

REDAKTIONENS ADRESS

*Attention, PB 214, SF-00101 Helsingfors, Fin-
land*

REDAKTÖRER

*Leif Blomqvist, tel. 321069; Daniel Söder-
man, tel. 783281; Håkan Sundman, tel. 313656;
Hans Lunkka, tel. 361290.*

COPYRIGHT 1974

Suomen DX-liitto — Finlands DX-Förbund

FDXC fyller 20 år

I september detta år har 20 år förlutit sedan fem DX-are i Helsingfors sammankom och grundade Helsingfors DX-Club, som tre år senare ändrade namn till Finlands DX-Club. FDXC är Finlands äldsta verksamma DX-klubb. Det fanns DX-klubbar i landet redan då FDXC grundades, bl.a. Silversunds DX-klubb på Brändö, vilken kan räknas som FDXC:s föregångare, men man kan i alla fall säga att det var en ny era som inleddes vid FDXC:s grundande möte. De tidigare klubbarna var till sin karaktär lokalklubbar, men nu satsades det på allvar på att sprida DX-ingen som hobby och göra den till en form av organiserad fritidsverksamhet. En ny idé var också att göra en högklassig DX-tidning, Attention. De nya idéerna slog igenom med kraft, vilket väl bevisas av såväl FDXC:s historia och aktningvärda ålder, som av DX-ingens allmänt höga nivå i Finland idag. För att fira FDXC:s 20-årsjubileum kommer Attention att utkomma med ett jubileumsnummer — nr 2/1974, som kan väntas i oktober. Vi har redan en del artiklar planerade som vi tror att skall intressera både dem som var med och grundade klubben som dem som aldrig hört talas om FDXC:s tidigare öden och äventyr. Alla är dock välkomna med bidrag. Hör du till de gamla rävarna har du säkert något att berätta, om DX-ing under 50-talet, om klubbmötena i Helsingfors, om lokalklubbarna, etc. Men därtöver kommer jubileumsnumret också att innehålla en mängd "vanligt" material, sådant som en DX-artikeltidning av den typ vi nu hoppas göra i en nya Attention till, skall innehålla. Du kan skilja om din egen DX-karriär, om dina kontakter med stationerna, om dina antenner och mottagare och andra tekniska hjälpmedel, eller överhuvudtaget om något som berör DX-ing och som du tycker kunde vara av intresse också för andra.

Ett par efterlysningar skall vi passa på och komma med inför jubileumsnumret: I de tidigare årgångarna av Attention förekommer talrika signaturer som skribenter, vilkas rätta identitet förblivit okänd eller fallit i glömska. Nu borde dock tiden vara inne för att låta på sekretessen och få in de rätta uppgifterna i arkivet. Känner du "Pearl Harbor" eller "Senor Secreto Segundo", eller några andra gamla signaturer, eller är du själv en av dem — skriv några rader till redaktionen.

Materialet för jubileumsnumret bör vi ha inom september månad till Attentions redaktion, PB 214, 00101 Helsingfors, eller till någon av redaktörerna personligen. Låt oss alla hjälpas åt att göra Attention uppseendeväckande igen! Och hur skulle det vara att se över DX-riggen under sommaren, så kanske vi har ett gäng aktiva DX-are när höstens konds kommer. Trevligt sommar!

FINLANDS DX-CLUB UNDER 1970-TALET

Så är då *Attention* tryckt igen! Senast det skedde skrevs år 1957 och tidningens format och sidantal var då desamma som nu. Ett mycket intressant nummer, för övrigt. På pärmens insida annonserar t.ex. en radiofirma TV-apparater för 63 000—143 000:—. Då man reducerat till nymark märker man att prisen nominellt var desamma som man idag kan räkna med att få betala för en svartvit apparat. Längre in i tidningen läser vi, att Harald Wilenius som första DX-are i klubben (och förmodligen i Finland) erhållit QSL från över 100 länder på kortvåg. Bland hans anmälningar till nummer 2/1957 märks R. La Plata i Bolivia, R. Quinta Piedad i Ecuador och British Honduras BS.

Då vi bladdrar i gamla årgångar av *Attention* och ser tillbaka på klubbens verksamhet under de 20 år som i år förflytit sedan klubbens grundande, möter vi en mängd olika teman, som varit aktuella under längre eller kortare perioder. Man kan dock särskilja fyra verksamhetsperioder eller "åldrar" om man så vill. De tre första åldrarna kunde kallas "Helsingfors DX-Club-åldern", "lokalklubbåldern" och den "internationella åldern". Till dessa återkommer vi närmare i nästa nummer av *Attention*, som kommer att bli ett jubileumsnummer.

Den fjärde verksamhetsperioden, som FDXC nu har inträtt i kan med skäl kallas "förbundsåldern". Under 1970-talet satsar Finlands DX-Club nämligen på att fungera som en kontaktorganisation för de svenskspråkiga DX-are som vill bli delaktiga av de fördelar ett stort finländskt DX-förbund kan erbjuda. Detta är möjligt genom samarbetet inom Suomen DX-Liitto — Finlands DX-Förbund.

De gångna årens erfarenheter har visat oss,

att antalet aktiva svenskspråkiga DX-are i Finland har uppnått ett jämviktstillstånd kring 200 st. i alla klubbar tillsammans. Antalets fördelning mellan klubbarna kan variera från år till år. Genom reklamkampanjer och uppoffrande arbete kan en DX-klubb höja totalantalet för en tid, men om klubben växer för mycket räcker personresurserna inte till. Klubbens funktionärer måste lämna det aktiva DX-andet, den lokala DX-verksamheten och klubbmötena blir lidande och snart återverkar detta även på de övriga klubbmedlemmarna. Det sker en återgång till jämviktstillståndet. Under detta decennium kommer utvecklingen såväl i Finland som internationellt att gå mot en större koncentration av resurserna. Detta gäller speciellt DX-tidningarna, där såväl kostnadsökningarna som medlemmarnas pretentioner idag ställer mycket större krav än ännu några år sedan.

Genom att gå med i SDXL-FDXF har Finlands DX-Club igen en gång varit en föregångare. Genom att utnyttja ett stort förbunds effektiva organisation kan klubben frigöra krafter och tid för lokal verksamhet och personliga kontakter — ett område som är minst lika betydelsefullt inom modern DX-ing som det var i DX-ingens barndom. Man kan också uttrycka saken så, att vi slipper "tvångs"-aktivera våra medlemmar, vilket var ett ständigt återkommande tema under "lokalklubbåldern" och den "internationella åldern". Speciellt Helsingforsmedlemmarna var utsatta. Tack vare att det sammanlagda medlemsantalet i klubbarna inom SDXL-FDXF är ca 2 000, garanteras medlemmarna den bästa service som finländsk DX-ing kan erbjuda, och verksamheten hålls igång med hjälp av dem som är verkligt intresserade att arbeta inom DX-organisationerna.

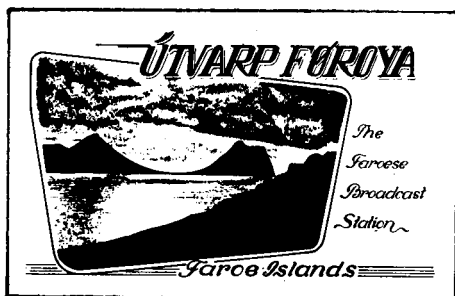
Leif Blomqvist

UTVARP FÖROYA — Färöarnas radio

Historia

Färöarna är en klippig ögrupp i norra Atlanten mellan Island och Skottland, bestående av 22 öar och holmar, varav 17 är bebodda. Öarnas kuster är höga, på långa sträckor branta och överhängande; stundom stiga de 300—600 meter lodrätt upp ur havet. Öarnas inre höjer sig terrassformigt med breda avsatser. Den högsta punkten är Slatte-rindur (850 m) på Österö. Den förhärskande bergarten är dolorit, en plutonisk bildning, rik på grottor, i synnerhet längs strandbädden. Klimatet är ytterst fuktigt med väldiga töckenmassor som nästan alltid höljer de högre partierna. Medeltemperaturen är ca + 6°C (vinter +3 och sommaren ända upp till +10).

Färöarna befolkades av norska invandrare sannolikt flera år före Island. Samhällsskicket var patriarkaliskt-aristokratiskt liksom i övriga Norden. Släktfejder likartade med dem på Island uppfyller öarnas äldre historia. Märklig är i synnerhet kämpen Sigmund Bresterssons långa strid med den lömske Thrond i Gata, samtidigt med kristendomens införande omkring år 1000. Bönderna utövade själva domsrätt samt stiftade egna lagar på tinget. Även sedan Norges konungar Olaf Tryggvesson och Olof Haraldsson hade underlagt sig öarna som skattland ägde den gamla fria författningen bestånd. Färöarnas språk är en dotter av det fornnordiska språket, det är sidordnat det västnorska bygdemålet, men står i flera enskildheter närmare fornspråket. Färöarna tillhör sedan 1380 Danmark och har från 1948 självstyrelse med egen flagga. Det bor ungefär 35 000 invånare i landet, varav 7 400 bebod den största s.aden Thorshavn.

I den lag om självstyrelse som intördes 1948 indelas de offentliga uppgifterna i två delar, dels i gemensamma angelägenheter som sker i Danska Folketinget dels i särskilda angelägenheter, där de färöiska myndigheterna äger stifta lagar, administrera och finansiera. Ursprungligen förekom sändningar på färöiska över danska radions sändare, men det var ofta med mycket dålig mottagning. Från slutet av 1940-talet började reguljära sändningar från Färöarna och sedan dess har Utvarp Føroya (Färöarnas radio) blivit en stark självständig offentlig institution som arbetar helt professionellt. Över den danska långvägssändaren sänds dessutom i Danmark varje måndag korta program på färöiska för färöingar bosatta i Danmark (ca 10 000).

Utvarp Føroya drivs av Landsstyret men leds i det dagliga av ett radioråd med representation från de sex politiska partierna och en direktör N. J. Arge. Den dagliga sändningstiden är genomsnittligt 4,7 timmar med en fördelning på tre olika pass, morgon, middag och kväll. Programmen består i stora drag av nyheter, väderrapporter, fiskrapporter och musik. Dessutom förekommer reportage, morgonandakt, teater och uppläsningar på färöiska. Radion samarbetar även med de övriga nordiska radiobolagen och får tillgång till mestadels musikutsändningar. Utsändningar på andra språk än färöiska förekommer inte. Radioverksamheten finansieras huvudsakligen genom licenser. 10 400 licensinnehavare betalar 65 kronor per halvår. Licensintäkterna kompletteras med en form av "reklamintäkter", nämligen särskilda "Meddelanden", som lyssnarna begär att få upplästa, tex om högtidsdagar, dödsfall och liknande. Stora belopp får radion också in vid sk radiolotterier som anordnas på lördagsgamla teleybyggnaden i Thorshavn, som innehållit skaffat sig stora fonder, som fn används för att införa stereoutsändningar och vidare reservrats för det kommande radiohuset eventuellt i samband med införandet av tv-utsändningar.

För närvarande håller Utvarp Føroya till i den gamla teleybyggnaden i Thorshavn, som innehåller två studios och kontorslokaler för redaktion och administration. Dessutom har man utrustning placerad på en del av öarna för t.ex. direktreportage från sportevenemang.

Utöver sändningarna över 5 kW sändaren på mellanvåg 584 Khz i Thorshavn tog man år 1971 i bruk tre FM sändare, som är planerade på den största ön Strömö vid Thorshavn, på Duderöen och på Bordöen vid Klakksvig. FM sändarna

15 radiostationer sänder dagligen på svenska språket

beräknas täcka ungefär 80 % av befolkningen och har möjlighet att sända på stereo.

TV kommer nog snart...

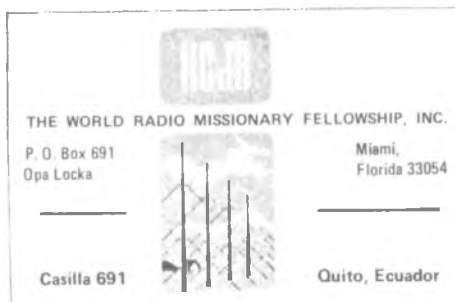
Genom Färöarnas geografiska placering har man egentligen inte några möjligheter att ta emot främmande TV utsändningar även om det under vissa atmosfäriska förhållanden mottagits svaga TV signaler från Spanien, Tyskland och Nordafrika. För några år sedan skrev svenska tidningar om en liten grupp privatpersoner som genomförde primitiva försökssändningar i Thorshavn men detta stoppades snabbt av myndigheterna. 1969 framlades ett lagförslag om att införa TV, det nedröstades med knappast möjliga majoritet. Enligt detta förslag skulle man sända ungefär 6 timmar i veckan till en början och söka producera merparten av materialet själva i form av filmer och studioinspelningar men även material från de nordiska länderna som sedan kunde textas. Frågan är fortfarande under utredning.

Källor: TV-Radio i Norden Utvecklingsperspektiv (1972), Betänkning avgivet av Radiokommisionen Danmark (1970), Statsradiofonien 1925—1950, Nordisk familjebok 1907 samt WRTVH

Claes-W. Englund

Det finns fortfarande en hel del radiostationer ute i världen som sänder program på svenska riktade till Sverige. Om man undantar de två motpolerna öststatsstationer och religiösa sändare blir det dock ganska få. De har varit fler förut. Tänk bara på BBC och Radio Canada, SIRA i Argentina, WRUL i Amerika och Radio Brazzaville i Afrika, som samtliga upphörde under slutet av 50-talet eller början av 60-talet. De stationer som fortfarande sänder på svenska kan i de flesta fall höras med mycket bra hörbarhet, en del sänder på mellanvägsbandet men de flesta utnyttjar radios kortvägsband. En av de senaste radiostationerna är "Hoppets Röst", Adventistsamfundets radio, som sänder på upp till 16 olika språk över Europa men täcker även vissa delar av Nordafrika och Mellersta Östern. Varje land producerar sina egna program helt fristående från varandra och den svenska produktionen äger rum i Göteborg under ledning av programchefen Gösta Wiklander. De svenska programmen, som består av andaktsprogram med religiös musikinslag kan höras varje söndag och fredag kl 22.15 över Radio Trans Europas sändare i Portugal på 9670 kHz eller 31,02 meter.

'Andernas Röst' i Quito Ecuador grundades i början av 1930 talet av bl.a. svenskamerikanen Dr. Reuben Larsson som kom på idén att utnyttja radion för att sprida det kristna budskapet. De svenska programmen leddes till en början av "Tant Ellen" Jansson-Campaña från Timrå, men sedan 1959 ansvarar radiomissionären Sonja Persson från Perstorp för den skandinaviska avdelningen. Fröken Persson är f.n. i Sverige på ett år för att personligen träffa många av sin lyssnare.

Vart femte år sker detta. I Sverige bistår Världsradiomissionens Nordiska avdelning i Mariestad med inspelningar av program. Programmen kan avlyssnas i Sverige med växlande god hörbarhet bl. a. kl. 06.30 och 19.00 på 5990, 9760, 11915 och 15300 för den senare sändningen.

Den svenska pingströrelsens radio IBRA radio började redan 1949 med provsändningar över Radio Luxembourg, men utnyttjar nu sedan 1971 den tidigare omnämnda Radio Trans Europas sändare i Portugal. Programmen som produceras i studios i Lissabon kan avlyssnas varje tisdagskväll kl. 20.45—21.15 på 9670 kHz.

Från Trans World Radio i Monte Carlo sänder Norea Radio ett femton minuters program varje torsdag kl. 18.30 på 7260 kHz. Programmen produceras av Kyrkliga förbundet i Göteborg.

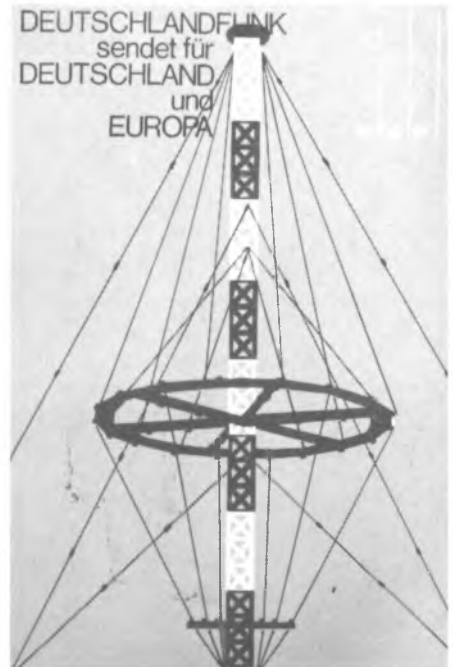
"Laudetur Jesus Christus" klingar latinets från Vatikanradion. Katolska kyrkans svenska program produceras av Pater Lars Rooth i Uppsala och består av nyheter från den katolska världen och glimtar från svenska förhållanden. Sålunda hördes t.ex. på nyårsdagen en översättning av Pávens nyårsbudska. Programmen sänds varje onsdag kl. 21.30—21.45 på bl.a. 6100 kHz.

Portugisiska Statens Turistbyrå (SEIT) har sedan något år tillbaka program med turistinformation över Radio Trans Europas sändare varje kväll kl. 22.30—23.00 på 9670 kHz.

Just för tillfället pågår bl.a. en kurs i italienska över Radio Romas svenska program. De svenska sändningarna kan avlyssnas måndag / onsdag / fredag kl. 21.00 på bl.a. frekvenserna 7275 och 9710 kHz. Radio Roma har haft sändningar på svenska sedan 1948.

Radio Japan har en skandinavisk avdelning som sedan 1960 producerat program på svenska, som dagligen kan avlyssnas kl. 07.45 på 17825 kHz och 21570 kHz. Chef för den skandinaviska avdelningen är Tokue Aiba och i redaktionen ingår bl.a. Claes Göran Bjerner, utlänad från sverige Radio.

Deutschlandfunk i Köln är en av de stationer som kan avlyssnas på radios mellanvägsband. De svenska sändningar inleddes under hösten 1965 och redaktörer för programmet är bl.a. Siegfried Ortloff och Assjah Riewesel. Programmen kan avlyssnas dagligen kl 21.30—22.00 på 1268 kHz. Den östtyska utlandsradion Radio Berlin International har fyra olika program dagligen riktade till svenska lyssnare nämligen kl. 18.00—18.45, 20.15—21.00, 21.30—22.15 på 1511 och 6115 kHz och 22.30—23.15 på bl.a. 6080 kHz.

Redan 1952 inleddes svenska sändningar över Polens Radio i Warszawa och kan nu höras fem gånger dagligen nämligen kl 12.30—13.00, 16.00—16.30, 17.00—17.30, 19.00—19.30 samt 22.00—22.30 på någon av frekvenserna 1502 kHz på mellanväg eller 5995 kHz på kortväg. Radio Moskva har haft svenska sändningar ända sedan 1932, för övrigt var svenska det andra utlandsspråket och har numera två dagliga sändningar kl 18.30—19.00 och 20.00—20.30 på 1943 kHz på mellanväg och 6.200 kHz (49 meters bandet). Lettlands Radio från Riga började 1960 med svenska sändningar och hörs nu tisdag / torsdag / lördag kl 21.20—21.50 och 22.30—23.00 samt på söndagar kl 09.00—00.30 på mellanväg 575 kHz

RÁDIO CLUBE DO CUANZA SUL
NOVO REDONDO

- Recebemos as suas informações de exacta que confirmam com o programa transmitido, pelo que lhe enviamos os nossos melhores cumprimentos. Obrigado.
- We have received your information concerning the reception of our program confirming our transmissions, and we thank you for your kind information.
- LES informations que nous sont parvenues son bien d'accord avec les programmes présentés. Veuillez accepter nous meilleurs remerciements.
- Vi har tackfult emottagit Edra detaljerade upplysningar angående vår radiosändning vilket vi härmid bekräftar. Högskrivningsfullt.
- Wir haben Ihre Informationen ueber den Empfang unserer Station erhalten welche mit dem von uns gesendeten Program uebereinstimmen. Recht herzlichen Dank.

Novo Redondo, 29.7.68 Rádio Clube do Cuanza Sul
ANGOLA *[Signature]*

eller 5935 kHz på kortväg. Estlands Radio i Tallin sänder sedan 1959 på svenska varje dag kl 22.05—22.35 på mellanväg 1034 kHz eller på 6085 kHz på kortväg.

De ovan nämnda frekvenserna torde i allt väsentligt gälla nu men det är ständigt föremål för revideringar med hänsyn till radiokonditionerna. Aktuella våglängdsändringar meddelas i programmen eller kan erhållas från radiostationerna i särskilda programschemen eller från någon av de många kortvägsslyssnarklubber som finns över landet.

Claes-W. Englund

TV-DX

Seppo J. Pirhonen

TV-signalernas utbredning

Konditionerna och förutsättandet av kondsen har med åren blivit allt mera pop, då kännedom om dem behövs i förväg för att undgå att stirra på snöfall i TV-rutan. Utan att känna till TV-signalernas utbredning är det svårt att på förhand uppgöra prognoser. Med *troposfärisk* utbredning förstås radiosignalernas framskridande i en "kanal" mellan luftskikt av olika temperatur och fuktighet på en höjd av några kilometer. Stationer på ett avstånd av några hundra kilometer syns oftast på detta sätt. I själva verket är det enda sättet att se "grannstationer" då de övriga utbredningsätten också har en minimigräns. Visavi frekvenserna är troposfärskondsen mycket användbara, då de täcker allt från de lägsta TV-banden till UHF-bandet, dvs. 40—800 MHz. Kondsen förekommer oftast på de lägre frekvenserna. Under exceptionella förhållanden kan stationer vid troposfärskonds synas på avstånd upp till 1000 km.

Av de joniserade skikten är det *sporadiska E-skiktet* mycket användbart. För TV-DX-ändamål förekommer detta skikt tillräckligt starkt endast under sommaren — troposfärskondsen kan förekomma när som helst — och kraftigast på kvällen. E-skiktet ger den starkaste DX-signalen och nybörjaren bekantar sig troligen först med detta skikt. Det användbara frekvensområdet överstiger sällan 100 MHz. TV-kanalerna 2—4 och FM (UKV) är de enda som kommer i fråga. Stationer på ett avstånd av 1000—2000 km syns oftast vid E_s-konds men DX på kortare eller längre avstånd förekommer också. Vid E_s-konds syns stationer på ett avstånd av under 500 km sällan — om aldrig — då radiovågornas jonosfäriska ankomstvinkel bör vara synnerligen liten för att TV-signalerna skall reflekteras tillbaka till jorden.

Betydligt över E_s-skiktet finns ett annat joniserat skikt, F₂, som möjliggör mammutkontakter på ett avstånd av 2000—10 000 km. Dessa är inte vanliga och kräver oftast effektiva antenner. Bland de bästa prestationerna via detta skikt kan nämnas att en australisk DX-are sett Vladivostok och den kinesiska stationen i Harbin samt att några amerikanare sett en TV-station i Sao Paulo. Förekomsten av både E_s - och F₂-skikt är beroende på solfläckarna. F₂ så mycket att det inte kan användas för TV-DX annat än under solfläcksmaximum. E_s-skiktet uppför sig alldeles motsatt, dess bästa tider är vid solfläcksminimum. Må här nämnas att solfläcksmaxima år 1968 inte var tillräckligt för TV-DX via F₂-skiktet. Den förra top-

pen under åren 1957—1959 var desto bättre. I USA identifierades bl.a. ett tiotal europeiska stationer. Bland dessa var en skandinavisk station, nämligen Danmark.

Meteorspårsreflektion föds då en meteorparv med stor hastighet kommer in i atmosfären. Då reflekterar den upphettade och joniserade luften radiovågor tillbaka till jorden. Luften är joniserad endast ett ögonblick eller några sekunder så det gäller att vara snabb med kameran om man ämnar fotografera det man ser. Om stationen då sänder annat än testbild är identifikation omöjlig. Meteorspårsreflektion är vanligast på kanalerna 2—4, rätt så vanlig på FM-bandet men ovanligt på kanalerna 5—11. MS-signalerna — som meteorspårsreflektionerna kallas — syns endast i "stumpar" så att man oftast inte hinner justera bilden, som mest "ligger" hela tiden. En snabbhant kille och mottagare med manuell reglering hjälper. I de nyaste automatiska mottagarna vill synkroniseringen inte hinna med. Historien berättar i alla fall om konds, då meteorer förekommit i sådan omfattning, att bildröret formligen svällt över under flera dagar av DX-stationer. Meteorer förekommer hela tiden men det krävs flera än en och två för att åstadkomma konds. De bör formligen dräsa ned för att någonting skall hända.

Aurorareflektion är väl för de flesta ett obekant begrepp trots att vårt geografiska läge är gynnsamt för aurora. Med detta begrepp förstås radiosignalernas reflektion i de tillsvidare rätt så obekanta elektronsamlingarna, som har ett klart samband med norrsknen och störningar i jordens magnetiska fält. Tiden kring vår- och höstdagsutjämningen är den bästa. Aurorareflektionen har några egenheter, som gör den besvärlig för TV-DX. Dessa är ett kontinuerligt och kraftigt frekvensbyte och starka störningar som stör inställandet. Den mottagna signalen är oftast sådan att man kunde gråta. Det kan tom. hända att man trots kraftig signalstyrka inte får en ordentlig bild och inte får en enda station identifierad. Aurorareflektion kan förekomma på ett flera hundra megahertz brett område, men den blir svagare vid högre frekvenser. Den förekommer oftast på kvällen och natten. Stationen som syns må vara var som helst men antennen måste riktas norrut. Elektronmolnet är på en höjd av c. 100 km varför stationer från sydligare breddgrader inte syns på detta sätt, snarare kanadensiska.

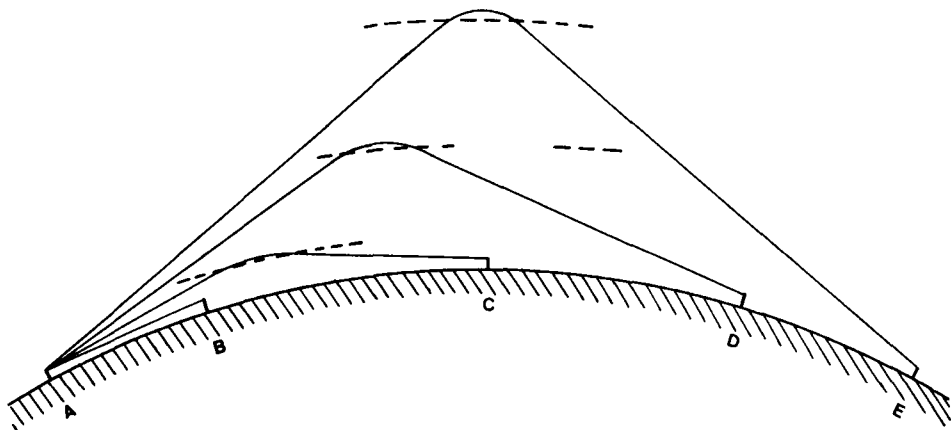

Bild 1. Schematisk bild över de vanligaste rutternas för TV-DX. A-B normal sikt, högst 150 km beroende på bl.a. antennerna. A-C troposfärisk utbredning, högst 700 km, beroende på bl.a.

väderleksförhållandena mm. A-D sporadisk E-skiktreflektion, c. 100—2 500 km A-E F_2 -reflektion, c. 2 000—10 000 km.

Att spå konds

Nu kan vi redan spå konds på följande sätt: troposfärskonds kan väntas från områden varifrån en högtrycksrygg med verklig sommarhetta sträcker sig till våra breddgrader. Det behöver inte alltid vara toppvärme bara högtrycksområdets gräns är nära. Vid regnväder kan störningar förorsakade av en lång (över 10 m), platt twinlead nedledning vara för starka. Ett stort, enhetligt högtrycksområde är inte det enda tänkbara vädret. På vintern gäller detta inte. Ibland kan det mellan stationen och mottagaren förekomma flera hör- och lågtrycksfronter. Lågtrycksområdena får dock inte vara för stora. Ett snabbt försvinnande eller anländande högtryck kan åstadkomma sk. närkonds (200—300 km). I allmänhet är en snabb förändring i väderleken gynnsam för närkonds. Med hjälp av dagstidningarnas väderlekskartor kan man med stor säkerhet säga vad som kommer att ske. Luftfuktigheten är inte nämnd på dessa och detta är en svag punkt. Om de övriga förhållandena är OK lönar det sig att titta över banden. Vid troposfärskonds syns stationerna bäst på kanalerna 2—4 men även ch 5—11 och UHF är möjliga. De av TV-hallåorna ibland nämnda störningarna och dålig sebarhet beror på att utländska stationer tränger sig på vid goda troposfärskonds.

Åskmolnen och -fronterna är troposfärskondens värsta fiende, därför att var än molnet befinner sig mellan stationen och mottagaren så stoppar det effektivt signalerna. Om åskmolnen befinner sig på ett avstånd av ett par kilometer stoppar det även på andra sätt reflekterade radiovågor.

Om förutspåendet av E_S -skiktet kan inte mycket sägas. Et stort solfläckstal inverkar negativt. I dygnsvariationerna har några toppar konstaterats, den första kl. 10 00—12 00 och den andra kl. 18 00—20 00 lokal tid. Året har även några toppar. Den första perioden börjar i medlet av maj och pågår till slutet av juni. Den andra infaller i augusti. Det här betyder inte att ingenting syns i juli. Från oktober till april håller sig E_S -skiktet sig nästan helt borta.

Det andra TV-DX-skiktet var F_2 . Det kan förekomma tillräckligt kraftigt vid solfläcksmaximum om solfläckstalet är ovanligt högt. Då man inte vet solfläckstalet på förhand bör stickprov göras vid beräknat maxima under vintern. De bästa F_2 -resultaten har erhållits under vintertid.

Nyhetererna nämner ibland om exceptionella företeelser eller utbrott på solen. Då lönar det sig att kolla banden 1—4 dagar efter utbrottet.

MS-kondsen är de enklaste att förutspå. Meteorregnperioderna är nämligen kända på förhand och endast under dessa dagar lönar det sig att försöka MS-kontakter. De bästa är i allmänhet

kvadrantiderna (2.—3. 1.) samt leoniderna 13.—15. 11.) och geminiderna (10.—12. 12.). Flera datum finns nämnda i den astronomiska litteraturen (t. ex. Seljo "Tähtiharrastuskirja", Otava 1969).

Mottagarna

Fjärrtittandet ställer inte stora krav på mottagaren; en vanlig TV-mottagare är utmärkt med vissa begränsningar. Utbyte av högfrekvensröret kan komma i fråga om mottagaren använts flera år. Äldre mottagare har ofta en kanalväljare typ "glong-glong" som inte är den mekaniskt hållbaraste. Denna typ av kanalväljare är bäst. Om man vill utveckla TV-tittandet till sin topp kan det löna sig att köpa en äldre mottagare och bygga om den till DX-mottagare. De viktigaste förändringarna är att minska bandbredden till 3 MHz, att möjliggöra både positiv och negativ bildmodulation samt att göra det möjligt att mottaga 405, 625 och 819-linjers system. Det bör dock påpekas att DX-andet kan ske med mottagare som mottagare. *Det är fel tro att de ovan-nämnda tekniska finnesserna åstadkommer strålände konds!* De förbättrar endast sebarheten vid dåliga konds. Man kan inte påstå att de är utan betydelse, men allt beror inte på dessa saker. Televisionsektionen i WRTH förklarar utförligt olika länders kanalsystem. Stationer, som sänder enligt olika system överlappat ofta varandra. T.ex. Italiens kanal B syns på vår: CCIR-system på kanal 4, OIRT:s kanal 1 på var kanal 2 osv.

Antennerna

De flesta TV-DX-arna använder med gott resultat en twin-lead-dipol. Det lönar sig att hålla denna rätt så lilla antenn inne vid mottagaren för att nedledningen skall vara så kort som möjligt. Detta eliminerar effektförluster och störningar. Samtidigt kan antennen svängas i lämplig riktning. Antennen bör helst fästas vid en träribba eller annat icke-ledande material av samma längd. Denna typ av antenn rekommenderas endast för TV-band I, dvs. kanalerna 2—4. Den tillverkas på följande sätt: Båda trådarna vid ändorna löds ihop. Den ena tråden kapas på mitten och nedledningen av twinlead löds ihop. Den ena tråden kapas på mitten och nedledningen av twinlead löds fast. Antennen är därmed klar. Det är bäst att bygga en egen antenn för varje kanal, trots att t.ex. en för kanal 2 gjord antenn nog fungerar någorlunda på kanal 4.

TV-signalerna kan vara antingen vertikal- eller horisontpolariserade. De flesta stationernas signaler är horisontpolariserade, en reflekterad signal kan nå antennen på vilket led som helst. En inneantenn kan naturligtvis svängas åt motsvarande håll; med uteantenn är detta svårare. Om det inte finns störande närstationer är det likgiltig

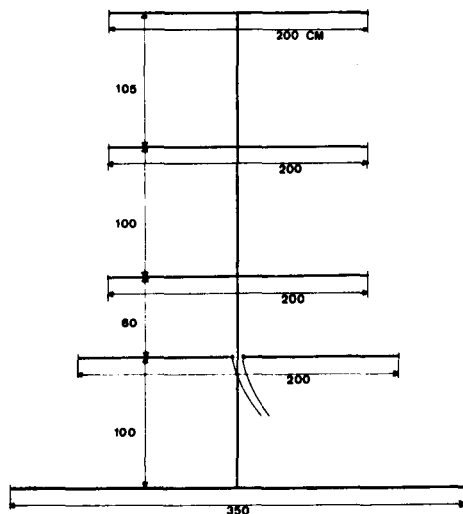

Bild 2. En 5-elements bredbandig vagi-antenn. Denna lämpar sig utmärkt för kanalerna E2-E4. Som material kan användas 1/2" stål- eller aluminiumrör. Stålrör bör rostskyddas. Nedledningens impedans kan vara 60—75 Ω.

vilken polarisation som används. Ifall det i närheten finns en station som använder horisontal-polarisation lönar det sig att hålla antennen vertikalt, då detta dämpar den horisontala markvägen betydligt. Detta är t.ex. den bästa metoden mot Tallin i södra Finland och mot Vännäs på den finska sidan av Bottenviken. Notch-filter kan användas om den störande stationen sänder på kanalen bredvid.

Lämpliga antenner är även flerelements yagi-antenn, motsvarande den som används vid mottagning vid lokalstationernas gränsområde samt i städerna för att dämpa reflektion. Bäst är en yagi-antenn som täcker ett brett band; den får gärna ha 8—10 element eller fler. En antenn som består av 2—3 fastkopplade antenner går också. På grund av antennens stora format kan de inte användas inne och de är starkt riktade bör något slag av svängningsanordning finnas. Antennröret kan t.ex. förses med kullager och dras in genom taket samt jämt svängas till de övriga familjemedlemmarnas stora glädje.

En bredbands antennförstärkare är till god hjälp. Förstärkningen är oftast 20—25 dB och det är redan ganska mycket. Förstärkaren bör placeras

mellan antennen och nedledningen och inte vid mottagaren.

TV-DX-ing på UHF-bandet ger inte så mycket i Skandinavien på grund av de stora avstånden. Mottagare, som saknar UHF-bandet kan förses med en UHF-tillsats. En annan möjlighet är en helt separat UHF-konverter. För UHF-DX krävs en antenn med en förstärkning på c. 15 dB över ett så stort område som möjligt. Antenner på över 20 element bör duga. På grund av de höga frekvenserna är dessa antenner mycket små. UHF-DX är möjligt endast vid goda troposfärskonds.

På marknaden finns i princip tre olika slags nedledningar: Rörliknande samt platta, dubbla nedledningar och koaxialkabler. Den platta ledningen är billigast och koaxialkabeln dyrast. Den platta ledningen kan användas med utmärkt resultat om nedledningen endast är ett par meter lång och det i närheten inte finns störningskällor (i städer och tätorter förekommer dessa alltid). En längre nedledning bör vara av rörliknande twin-lead. På orter med mycket störningar bör koaxialkabel användas. På dessa typer av nedledniskt hållbarare och dragningen är inte lika noggförsvagande sätt som på den platta. Twin-lead-nedledningen får inte bindas i ett knippe och skarpa kurvor bör undvikas. Den bör ej heller dras längs med stora metalltytor, t.ex. plåttak. Den bör fästas ordentligt då rörelser i takt med vinden kan försämra bilden och bryta ledningen. Och då är bilden urusel. Koaxialkabeln är mekaniskt hållbarare och dragningen är inte lika noggrann som med twin-lead.

Rapportering

Identifiering av stationerna sker lättast med testbilderna. Om stationen sänder vanligt program kan man bara hoppas att någon detalj skvallrar om ursprunget. De tyska stationerna är svårast då språket, den annars så goda identifieringshjälpen, inte säger något. Dessa stationer har dessutom den egenheten att pga. fadningen antingen bara bilden syns eller ljudet hörs. Bild och ljud behöver inte härstamma från samma situation. I Väst-Tyskland utkommer programtidningar med uppgifter om alla väst- och östtyska, österrikiska och schweiziska stationernas program. En prenumeration över sommarperioden kan löna sig. Rapport kan sändas endast efter säker identifikation. Den bästa rapporten består av ett fotografi tillsammans med ett förklarande brev. Stationerna fäster sig främst vid rapporter där det ordinarie programmet beskrivs. Den uppträdande personalen kan ibland komma ihåg rapportören på ett överraskande sätt.

Rapporten bör nämna kanalen — Också kanal-systemet — tiden, uppgift om apparaten och antennen samt en försynt begäran om verifikat-

ion. Den sista delen bör göras omsorgsfullt för att ge sken av en verkligt individuell rapport. Man bör utgå ifrån att verifikationen endast är ett tecken på stationens välvilja — den har ingen som helst nytta av rapporten.

Ett viktigt vapen vid TV-rapportering är kameran. I nödfall duger kamera som kamera, men då förbrukningen av film vid goda konds kan vara ansevärd rekommenderas en kinofilmkamera. Filmens känslighet är inte kritisk, 21—27 DIN är lämpligt. Slitarläge kan vara 2. 8—5. 6. beroende på film och kamera. Den bästa slutartiden är 1/25 sek. Kameran ställs så nära att bildrutan täcker hela bilden. Et stativ ellet stadigt underlag, där kameran kan stå färdigt inriktad mot rutan hjälper då händerna vid goda konds inte vill räcka till för alla de krappar som borde justeras etc. Ljuskällor (fönster, lampor) inverkar negativt på bildkvaliteten varför de onödiga ljusen bör släckas och fönstren täckas.

Gömda radioländer

Här kommer en pristävling för Attentionens läsare, som vi hoppas skall skänka några trevliga stunder under högsommaren när konditionerna ligger nere. I nedanstående rutsystem finns ett antal DX-länder dolda. Det gäller att hitta så många som möjligt av dem. Reglerna är följande: Man får börja i vilken ruta som helst och fortsätta rakt uppåt eller nedåt eller rakt åt sidan. I samma landsnamn får en ruta utnyttjas endast en gång, men samma ruta får användas för flere landsnamn. Namnformerna är engelska och förekommer alla i WRTH. Hittar ni tio stycken är det gott resultat, men flera finns det.

P U S T E S A
A R A A M O N
C U G U A Y A
I B A I L A H
N D I N E A G

Skicka in lösningarna t.ex. på ett postkort under adress: Leif Blomqvist, Stångfallsvägen 13, 00950 Helsingfors, eller till Attentionens redaktion före den 31 augusti. Den som nått det bästa resultat får i pris ett 20 mk:s presentkort till DX-Palvelu — DX-Service Ab. Bland alla deltagare bosatta i Finland utlottas FDXC:s trafikmottagare DRAKE SW-4A — till låns för en månad (FDXC ombesörjer transportererna). Pristagarna meddelas personligt och lösningen följer i nästa nummer av Attention. LYCKA TILL.

DX-PALVELU OY DX-SERVICE AB

01650 VAPAALA — FINLAND

Varorna beställs genom att inbetala summan på postgirokonto, i Finland: 450 01-6 — i Sverige: 54 80 07-4. Skriv på mottagardelen antal, namn och pris på de varor du beställer. Leveranstiden är 1-3 veckor. Priserna i nedanstående lista är angivna i mark. Vid betalning på svenskt postgiro användes kursen 1 Fmk = 1,25 Skr. Alla priser inkluderar porto och oms (för trafikmottagare tillkommer frakt, som debiteras mot efterkrav). För postförskottsfräsändelser är vi tvungna att debitera tilläggsavgift. Minsta beställning är 4,- mk eller 5,- kr.

Vi förmedlar också följande tillverkares produkter: PHILIPS, DUX, ELCOMA, OLIVETTI, SANYO. Broschyrer kan erhållas genom att sända 1 mk i frimärken och meddela, vilka produkter du är intresserad av.

DX-LITTERATUR	FMK
WORLD RADIO TV HANDBOOK 1974	26,50
HOW TO LISTEN TO THE WORLD	21,00
RDXA LA-QLS LIST (Nr. 2)	5,00
FINLANDS QSL-STATISTIK 1954-69	1,50
MW STATISTIK 1972-73	1,50

TRYCKALSTER	
STOR RIKTNINGSKARTA (90 x 90 cm)	12,00
LITEN RIKTNINGSKARTA (60 x 60 cm)	5,90
VÄRLDSKARTA (100 x 65 cm)	7,65

OSTÄMPLADE FRIMÄRKEN	
SPANIEN 10 satser (à 8 pesetas)	9,00
20 satser	17,00
Brasilien 5 satser (à 1,10 cruzeiros)	6,00
10 satser	11,00

SPECIALPRODUKTER	
KENWOOD QR-666	
TRAFIKMOTTAGARE	1570,00
— magnetofonanslutning till dito	50,00
TRIO 9R-59DS TRAFIKMOTTAGARE	950,00

LAFAYETTE HA-600ATRAFIKMOTTAGARE	845,00
SENCOR STEREOHÖRLURAR S-528	62,00
S-526	39,00
KOPPLINGSBOX (vid köp av hörlurar 25,-)	
	28,00
ANTENNFÖRPACKNING	30,00
10 ÅR PIRATSTATIONER (dubbel LP)	62,00
RADIO NORDSEE JINGLES (EP)	13,00
BÅDA PIRATSKIVORNA TILLSAMMANS	72,00
FSDXF-SKJORTA (storlek 48)	7,90
SUNSPOT-PÄRM	4,50
SUNSPOT-KASS	22,00
PLASTFICKOR FÖR FÖRVARING AV QSL	
med 1 eller 2 fickor. Beställ multipler	
av 25 st. Pris: 25 st	17,00
50 st	31,00
100 st	55,00

MAGNETOFONTILLBEHÖR

100 % SCOTH MAGNETOFONBAND I PLASTFODRAL			
5"/360 m/224		24,00	
5"/360 m/204		23,00	
6"/540 m/224		31,00	
7"/730 m/224		38,00	
150 % BASF MAGNETOFONBAND I PLASTFODRAL			
6"/730 m/TP18		36,00	
7"/1080 m/TP18		57,00	
50 % AMPEX MAGNETOFONBAND I PAPPFODRAL			
	1 st	2 st	3 st
5"/270 m	14,00	25,00	35,00
7"/540 m	20,00	37,00	55,00
SILVERSOUND GARANTIKASSETTER			
	1 st	6 st	
C-60		6,00	30,00
C-90		7,00	35,00
PUTSSATT FÖR TONHUVUDEN (BIB ref J)		9,70	
PUTSKASSETT FÖR TONHUVUDEN (BIB)		8,70	
ALL RÄTT TILL ÄNDRINGAR FÖRBEHÅLLES.			